

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ÖZ YETERLİK VE FİZİKSEL
AKTİVİTELERE KATILIMINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ**

**EXAMINATION OF HIGH SCHOOL ACADEMIC SELF EFFICACY AND
FACTORS THAT PREVENT THEIR PARTICIPATION IN PHYSICAL
ACTIVITIES**

Gönderilen Tarih: 21/08/2021
Kabul Edilen Tarih: 22/12/2021

Sami ADAK

Milli Eğitim Müdürlüğü, Konya, Türkiye

Orcid: 0000-0001-7670-0837

Mehmet Fatih YÜKSEL

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye

Orcid: 0000-0001-6481-5098

Lise Öğrencilerinin Akademik Öz Yeterlik ve Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin bazı demografik değişkenlere göre akademik öz yeterlik düzeyleri ile fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörleri incelemek ve aralarındaki ilişki durumunu araştırmaktır. Araştırma evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay, Meram, Selçuklu) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı resmi ve özel okullarda öğrenimine devam eden lise öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada tesadüfi eleman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay-Meram-Selçuklu) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı Spor, Fen, İmam Hatip, Meslek ve Anadolu liselerinin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenimine devam eden 537 erkek, 516 kız toplam 1053 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak, Yılmaz, Ekici ve Gürçay (2007)'in uyarladığı "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği", Özbek (2019)'in geliştirdiği "Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörler Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada kişisel bilgiler formundan elde edilen cinsiyet, sınıf düzeyi, analizinde; frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği için ikili grup karşılaştırması olan cinsiyet grubunda bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmaları içinse tek yönlü varyans analizi olan Anova testi kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin akademik öz yeterlik ve fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörlerin alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmada kullandığımız ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach's Alpha iç tutarlılık analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ veya $p < 0.01$ kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin akademik öz yeterlik durumlarında okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık olduğu ($p < 0.05$) tespit edilmiştir. Fiziksel aktivite katılım engelleri alt boyutlarından arkadaş çevre boyutunun akademik öz yeterlik seviyesiyle pozitif yönde anlamlı ($p < 0.05$) ve "yüksek" düzeyde bir ilişkinin olduğu; aile, okul, tesis kulüp ve eğitim alt boyutlarında ise pozitif yönde anlamlı ($p < 0.05$) ve "düşük" düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Fiziksel aktivitelere katılım engelleri faktörünün okul türü değişkenine göre tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık ($p < 0.05$) tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeninde okul, tesis kulüp ve arkadaş çevre alt boyutlarında anlamlı farklılıklar ($p < 0.05$) tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel aktivite, Akademik öz yeterlik, Lise öğrencileri, Engeller

Examination of High School Academic Self Efficacy and Factors That Prevent Their Participation in Physical Activities

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the academic self-efficacy levels of high school students according to some demographic variables and the factors that prevent them from participating in physical activities and to investigate the relationship between them. Target population consists of high school students who continue their education in public and private schools affiliated to the National Education Directorates in the central districts of Konya (Karatay, Meram, Selçuklu) in the 2020-2021 academic year. In the study, random element sampling was used. The study group of our study was 537 male, 516 female a total of 1053 students who continue their education in the 9th, 10th, 11th and 12th grades of Sports, Science, Imam Hatip, Vocational and Anatolian High Schools in the central districts of Konya (Karatay-Meram-Selçuklu) in the 2020-2021 academic year. The "Academic Self Efficacy Scale" developed by Yılmaz, Ekici and Gürçay (2007), the "Factors Preventing the Participation of High School Students in Physical Activities Scale" developed by Özbek (2019) and "People Information Form" were also used as data collection tools in the study. The research data were analyzed by means of SPSS 20.0 program. In the analysis of gender, class level, school type, time spent with technological devices obtained from personal information form in the research; frequency and percentage values are used. Since the data showed normal distribution, independent samples t test was used in the gender group with a pairwise comparison, and Anova test, which is a one-way analysis of variance, was used for more than two groups comparisons. Pearson correlation analysis was conducted to examine the relationship between academic self-efficacy and sub-dimensions of the factors that prevent high school students from participating in physical activities. Cronbach's Alpha internal consistency analysis was applied to determine the reliability levels of the scales we used in the study. The significance level was accepted as $p < 0.05$ or $p < 0.01$. As a result of the study, it was determined that there is a significant ($p < 0.05$) difference between the academic self efficacy of high school students according to the variable of school type. There is a positive ($p < 0.05$) and "high" level of relationship between in entourage dimension, which is one of the sub-dimensions of physical activity participation barriers, and academic self efficacy level; It was determined that there is a positive ($p < 0.05$) and "low" level relationship in family, school, facility club and education sub-dimensions. A significant difference ($p < 0.05$) was found in all sub-dimensions of the factor of barriers to participating in physical activities according to the variable of school type. Significant differences $p < 0.05$ were found in the gender variable in the sub-dimensions of school, facility and entourage; education and school sub-dimensions.

Key Words: Physical activity, Academic self efficacy, High school students, Barriers

GİRİŞ

Öz yeterlik inancı, kişilerin farklı durumlarda performanslarını ortaya koyma yeterliklerine ait inançları ve bireyin, belirlenen hedeflere ulaşmak için eylemleri gerçekleştirme ve düzenleme yeterliklerine ilişkin şahsi yargılarıdır¹. Akademik öz yeterlik kavramı, kişinin bireysel olarak akademik bir işi başarıyla yaparak, tamamlayabileceğine yönelik var olan inancı olarak tanımlanmaktadır². Bu tanımdan hareket ederek öz yeterlik inancı yüksek olan kişilerin düşük öz yeterlik seviyesine sahip olan kişilere göre öğrenme hayatlarındaki etkinliklerde daha istekli oldukları, daha fazla gayret ettikleri ve karşılaştıkları güçlüklerde kendilerine göre çeşitli strateji yolları geliştirdikleri bilinmektedir³.

Sağlıklı ve kaliteli bir yaşam için düzenli bir şekilde yapılan fiziksel aktivitenin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Bundan dolayı sürekli aktif bir hayat için öncelikle fiziksel aktiviteyi etkileyen nedenler araştırılmalı ve bu aktiviteleri engelleyen nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir⁴. Çocukluk ve gençlik dönemi bireylerin fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması ve ömür boyu devam ettirilebilmesi için en uygun dönemdir. Küçük yaşlarda edinilen hareketsiz bir yaşam tarzı alışkanlığını ilerleyen dönemlerde kişiler tarafından değiştirebilmek oldukça zordur.⁵ Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılım oranları gelişen teknolojiyle birlikte, kolay yaşam tarzı, eğitim hayatı ve başka birçok sebepten dolayı gitgide azalmaktadır. Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelerden uzaklaştıkça sosyal ilişki bağlarının zayıflayabileceği, sağlıklarının ilerleyen yaşlarda fiziksel aktivite yapan bireylere göre daha fazla olumsuz yönde etkilenebilecekleri, ülkemizdeki sporda yetenekli kişilerin zamanla spordan uzaklaşabilecekleri, kaçınılmaz gerçeklerdendir. Fiziksel aktivite yapmak ve öz yeterlik inancı, lise öğrencilerinin fiziksel, sosyal, duygusal ve psikolojik yönden gelişimlerini gerçekleştirebilmesi açısından son derece önemlidir. Lise öğrencilerinin farklı nedenlerden dolayı fiziksel aktivitelerden uzaklaştığı ve bu nedenlerin neler olabileceğini tespit etmek ayrıca öğrencilerin öz yeterliklerini etkileyen faktörlerin neler olduğu ve bu faktörlerin diğer değişkenlerle ilişkisinin bilinmemesi bu araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir. Öte yandan gerçekleştirilmesi düşünülen bu çalışma ile öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörlere ilişkin elde edilecek bulguların ve çözüm önerilerinin sonucunda gençlerin fiziksel aktivitelere yönelmelerinin sağlanması ve böylece zararlı alışkanlıklardan uzak, daha aktif, sağlıklı ve iletişim becerileri yönünden yüksek bir birey olarak yetişmelerinin önem arz ettiği söylenebilir⁶.

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin bazı demografik değişkenlere göre akademik öz yeterlik düzeyleri ile fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörleri incelemek ve aralarındaki ilişki durumunu araştırmaktır.

MATERYAL VE METOT

Katılımcılar

Araştırma evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay, Meram, Selçuklu) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı resmi ve özel okullarda öğrenimine devam eden lise öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay, Meram, Selçuklu) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı resmi ve özel okullarda öğrenimine devam eden lise

öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada tesadüfi eleman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Konya ili merkez ilçelerinde (Karatay-Meram-Selçuklu) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı Spor, Fen, İmam Hatip, Meslek ve Anadolu liselerinin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenimine devam eden 537 erkek, 516 kız toplam 1053 öğrenci katılmıştır.

Araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan çalışmanın uygulanmasında herhangi bir sakınca olmadığına dair onay belgesi, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin belgesi, öğrencilerin bilgilendirilmiş gönüllü formu ve veli izin belgeleri ile ilgili araştırmacılardan ölçeklerin kullanım izinleri alınmıştır. Ayrıca araştırmada veri toplama aracı olarak, geçerlilikleri ve güvenilirlikleri kanıtlanmış Fiziksel Aktivitelere Katılımı Engelleyen Faktörler Ölçeği ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği ile katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Fiziksel Aktivitelere Katılımı Engelleyen Faktörler Ölçeği

Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımlarını Engelleyen Faktörler ölçeği Özbek, (2019)⁶ tarafından geliştirilmiş olup 5'li likert tipi ve 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki ifadeler "1=Kesinlikle katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kararsızım", "4=Katılıyorum", "5= Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir. 4, 5, 6, 7, 12, 14, 16, 17, 20, 21, 23, 25 nolu maddeler ters yönlü olan maddelerdir. Özbek, (2019)⁶ tarafından yapılan çalışmada; 2, 4, 7, 12, 14, 19, 23 nolu maddeler "Aile" alt boyutu olarak adlandırılmıştır. Aile boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha=972$) sonucunun yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. 3, 8, 10, 15, 21, 22, 26 nolu maddeler "Okul" alt boyutu olarak adlandırılmıştır. Okul alt boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha=983$) sonucunun yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. 5, 6, 11, 13, 16, 20 nolu maddeler "Tesis Kulüp" alt boyutu olarak adlandırılmıştır. Tesis alt boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha=960$) sonucunun yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. 1, 9, 18, 25, 27 nolu maddeler "Eğitim Sistemi" alt boyutu olarak adlandırılmıştır. Eğitim sistemi alt boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha=962$) sonucunun yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. 17, 24 nolu maddeler "Arkadaş-Çevre" alt boyutu olarak adlandırılmıştır. Arkadaş-çevre alt boyutuna ait güvenilirlik katsayısı ($\alpha=976$) sonucunun yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin geneline ait güvenilirlik analizi sonucunun da ($\alpha= 0.824$) yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Madde-toplam korelasyon değeri 0.30'un altında olan maddelerin olmaması nedeniyle madde ölçme gücünün yeterince güçlü olduğu belirlenmiş ve ölçülmesi beklenen yapıya ait düzeyin belirlenmesinde yeterince katkı sağladığı görülmektedir. Maddelerle toplam ölçek arasındaki ilişkiler 0.348-0.519 arasında değişmektedir. Ayrıca, matriste sunulan ilişkilerin tamamı $p<.01$ düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgular ölçekteki maddelerin toplam puan ile ilişkisinin yeterli düzeyde olduğunu ve maddelerde tutarlılık açısından problem olmadığını göstermektedir. 27 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %88.377 olduğu görülmüştür. Sonuç olarak Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılımlarını Engelleyen Faktörler Ölçeğinin (FİZAKEFÖ) güvenilir bir ölçek olduğu ifade edilmiştir⁶.

Akademik Öz Yeterlik Ölçeği

Lise öğrencilerinin akademik öz yeterliklerini tespit etmek için Akademik Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek Jerusalem ve Schwarzer, (1981)⁷ tarafından geliştirilmiş ve Yılmaz ve ark. (2007)⁸ tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Akademik öz yeterlik ölçeği yedi maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri; 1-Bana hiç uymuyor, 2- Bana çok az uyuyor, 3-Bana uyuyor, 4-Bana tamamen uyuyor biçiminde 4'lü dereceleme yöntemiyle cevaplanmaktadır ve ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise .87 olarak bulunmuştur Yılmaz ve ark. (2007)⁸ Ölçeğin Lise düzeyinde geçerlik güvenirliği Aksu, (2015)⁹ tarafından yapılmıştır. Aksu tarafından yapılan araştırmada sonucunda da ölçeğin tek boyutlu olduğu ve tek faktörün açıkladığı varyans değerinin ise %51,7 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin 7. maddesi ters yönlü puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise .80 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca mevcut araştırmada güvenirlik (α) katsayıları tekrar hesaplanmış olup, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ölçek toplamında ($\alpha = ,776$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ölçeğin yüksek güvenirlikte olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ait veriler 2020-2021 eğitim öğretim yılının Kasım ve Mart ayları arasında dijital ortamda elde edilmiştir. Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra katılımcıların, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunu ve bilgilendirilmiş gönüllü onay formunu doldurmaları sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde istatistik paket programı SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Science) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla normallik testi yapılmıştır. Testin sonuçlarına göre verilerin Skewness (çarpıklık), Kurtosis (basıklık) değerlerinin -1,5 ve +1,5 aralığında olmasından dolayı verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Normal dağılım gösterdiği için ikili grup karşılaştırmalarında bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmaları içinse tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Fiziksel aktiviteye katılım engelleri faktörü ölçeği ile akademik öz yeterlik ölçeği arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla da parametrik testlerden olan Pearson Çarpım Moment Korelasyon testi kullanılmıştır. Bu çalışmada anlamlılık düzeyi ($p \leq 0,05$) olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Fiziksel Aktivite Katılım Engelleri Faktörü ve Alt Boyutları ile Akademik Öz Yeterlik Ortalama Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	X	Sd.	t	df	p
Toplam	Erkek	537	3,20	,521	3,198	1010,963	,001**
	Kadın	516	3,09	,612			
Aile alt boyutu	Erkek	537	3,39	,807	,386	1051	,699
	Kadın	516	3,37	,815			
Okul alt boyutu	Erkek	537	3,25	,734	4,466	1015,271	,000**
	Kadın	516	3,03	,852			
Tesis kulüp alt boyutu	Erkek	537	2,95	,641	2,238	1051	,025*
	Kadın	516	2,87	,642			
Eğitim alt boyutu	Erkek	537	3,11	,930	1,159	1024,468	,247
	Kadın	516	3,04	1,05			
Arkadaş-çevre alt boyutu	Erkek	537	3,38	,825	4,469	1051	000**
	Kadın	516	3,10	,896			

Akademik öz yeterlik	Erkek	537	2,89	,577			
	Kadın	516	2,87	,574	,633	1051	,527

*p<0,05

Tablo 1’de görüldüğü üzere lise öğrencilerinin fiziksel aktivite katılım engelleri faktörü ölçeğinden aldıkları ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Toplam ölçek puanı, okul, tesis kulüp, arkadaş çevre, alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Aile ve eğitim alt boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Ayrıca öğrencilerin çalışmada kullanılan bir başka ölçek olan akademik öz yeterlik ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığa uğramadığı tespit edilmiştir (t=,633; p=,527>.05).

Tablo 2. Fiziksel Aktivite Katılım Engelleri Faktörü ve Alt Boyutları ile Akademik Öz Yeterlik Ortalama Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	X	Sd.	F	p	Farklar
Toplam	A Anadolu Lisesi	206	3,01	,561	48,240	,000**	C>A,B,D,E
	B Fen Lisesi	160	2,97	,545			
	C Spor Lisesi	236	3,54	,463			
	D İmam Hatip Lisesi	261	2,98	,581			
	E Meslek Lisesi	190	3,19	,450			
Aile alt boyutu	A Anadolu Lisesi	206	3,29	,810	10,609	,000**	C>A,D,E B>A,D
	B Fen Lisesi	160	3,54	,835			
	C Spor Lisesi	236	3,60	,764			
	D İmam Hatip Lisesi	261	3,19	,834			
	E Meslek Lisesi	190	3,34	,731			
Okul alt boyutu	A Anadolu Lisesi	206	2,91	,757	65,575	,000**	C>A,B,D,E E>A,B,D
	B Fen Lisesi	160	2,91	,667			
	C Spor Lisesi	236	3,78	,623			
	D İmam Hatip Lisesi	261	2,84	,812			
	E Meslek Lisesi	190	3,22	,673			
Tesis kulüp alt boyutu	A Anadolu Lisesi	206	2,85	,620	6,953	,000**	C>A,B,D
	B Fen Lisesi	160	2,79	,700			
	C Spor Lisesi	236	3,09	,661			
	D İmam Hatip Lisesi	261	2,86	,582			
	E Meslek Lisesi	190	2,92	,634			
Eğitim alt boyutu	A Anadolu Lisesi	206	2,91	1,02	42,581	,000**	C>A,B,D,E E>A,B,D B<A,D
	B Fen Lisesi	160	2,49	,964			
	C Spor Lisesi	236	3,63	,718			
	D İmam Hatip Lisesi	261	2,93	,716			
	E Meslek Lisesi	190	3,24	,860			
Arkadaş-çevre alt boyutu	A Anadolu Lisesi	206	3,11	,880	19,357	,000**	C>A,B,D,E B<,D,E
	B Fen Lisesi	160	2,90	,892			
	C Spor Lisesi	236	3,60	,756			
	D İmam Hatip Lisesi	261	3,14	,852			
	E Meslek Lisesi	190	3,23	,831			
Akademik öz yeterlik	A Anadolu Lisesi	206	3,00	,511	6,791	,000**	A>C,D,E B>C,D,E
	B Fen Lisesi	160	3,01	,616			
	C Spor Lisesi	236	2,80	,550			
	D İmam Hatip Lisesi	261	2,84	,578			
	E Meslek Lisesi	190	2,79	,597			

*p<0,05

Tablo 2’de görüldüğü üzere lise öğrencilerinin fiziksel aktivite katılım engelleri faktörü ölçeğinden aldıkları ortalama puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Toplam ölçek puanı (F=48,240; p=,000<.05), aile (F=10,609; p=,000<.05), okul

($F=65,575$; $p=.000<.05$), tesis kulüp ($F=6,953$; $p=.000<.05$), eğitim ($F=42,581$; $p=.000<.05$), arkadaş çevre ($F=19,357$; $p=.000<.05$) alt boyutlarında okul türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin çalışmada kullanılan bir başka ölçek olan akademik öz yeterlik ortalama puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılığa uğradığı tespit edilmiştir ($F=6,791$; $p=.000<.05$).

Tablo 3. Fiziksel Aktivite Katılım Engelleri Faktörü ve Alt Boyutları ile Akademik Öz Yeterlik Ortalama Puanlarının Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

		Toplam Ölçek	Aile	Okul	Tesis Kulüp	Eğitim	Arkadaş çevre
Akademik öz yeterlik	r	,200	,170	,174	,068	,149	,080
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,010
	n	1053	1053	1053	1053	1053	1053

* $p<.05$

Tablo 3'de görüldüğü üzere fiziksel aktivite katılım engelleri faktörü ve alt boyutları ile akademik öz yeterlik ortalama puanları arasında ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik pearson moment çarpım korelasyon testi uygulanmıştır. Test sonucunda akademik öz yeterlik ile toplam ölçek ($r=.200$; $p=.000<.05$) ve aile ($r=.170$; $p=.000<.05$), okul ($r=.174$; $p=.000<.05$), tesis kulüp ($r=.068$; $p=.000<.05$), eğitim ($r=.149$; $p=.000<.05$) alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca akademik öz yeterlik ile arkadaş çevre alt boyutunda ise ($r=.080$; $p=.010<.05$) yüksek düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Lise öğrencilerinin cinsiyet değişkeni dikkate alındığında; fiziksel aktivitelere katılımı engelleyen faktörler ölçeği alt boyutlarından okul, tesis kulüp, arkadaş çevre alt boyut ortalamalarının istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Aile ve eğitim alt boyutlarında ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörlerden okul alt boyutunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre FA katılım engellerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum; erkek öğrencilerin her ne kadar fiziksel aktivitelere katılma istekleri fazla olsa da Arslan ve Mendeş, (2002)¹⁰, derslerine düzenli çalışmadıkları ve istenilen başarıyı yakalayamadıkları şeklinde ifade edilebilir. Çevre alt boyutunda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre FA katılım engellerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre spor ortamlarında daha az arkadaş edindikleri ayrıca erkek öğrencilerin arkadaş çevresinde ders çalışmanın fiziksel aktivitelere göre daha önemli olduğunu düşündükleri için FA katılım engellerinin daha yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Öte yandan alan yazın incelendiğinde mevcut çalışma bulguları ile paralellik gösteren ve aksi yönde bulgular görülmektedir. Altuntaş, (1995)¹¹, Robbins ve ark. (2009)¹² ve Nielsen ve ark. (2011)¹³ yapılan gerçekleştirilen çalışmalar elde edilen bulguları desteklerken, Bosna ve ark. (2017)¹⁴ ise FA katılım engelleri ve cinsiyet arasında istatistiki olarak herhangi anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bununla birlikte kadınların erkeklere göre fiziksel aktivitelere katılım engellerinin daha fazla olduğunu yani elde ettiğimiz sonuçların tersi yönde bulgular da Gümüş ve ark. (2017)¹⁵, Hudson, (2000)¹⁶ mevcuttur. Akademik öz yeterlik ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa uğramadığı tespit edilmiştir. Alan yazın bulgularında elde ettiğimiz bulgularla benzerlik gösteren pek

çok araştırma Hampton ve Mason, (2003)¹⁷; Kaya ve Dönmez, (2008)¹⁸ bulunmaktadır. Bununla birlikte kız öğrencilerin akademik öz yeterlik puanlarının daha yüksek Mayall, (2002)¹⁹; Eryenen, (2008)²⁰ ya da daha düşük olduğu Durdukoca, (2010)²¹, Johnson, (2011)²² yönünde çalışma sonuçları da mevcuttur.

Lise öğrencilerinin okul türü değişkenine göre fiziksel aktivitelere katılımı engelleyen faktörler ölçeği alt boyutlarından aile puan ortalamalarının spor lisesi ile anadolu, imam hatip ve meslek lisesi grupları arasında ve fen lisesi ile anadolu ve imam hatip lisesi grupları arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca imam hatip lisesi öğrencilerinin puan ortalamalarının en düşük ve spor lisesi öğrencilerinin en yüksek olduğu belirlenmiştir. Kahraman ve ark. (2017)²³ tarafından gerçekleştirilen çalışma sonuçlarının aksi yönünde spor lisesi öğrencileri ile ilgili elde edilen bulgular; öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine diğer derslerinden daha fazla odaklandıkları ve bu yüzden kültür derslerinde notlarının düşük olmasından dolayı aileleri tarafından FA katılım engellerinin arttığı şeklinde ifade edilebilir. İmam hatip lisesi öğrencilerinin ise katılım engellerinin diğer okul türlerine göre düşük olması; öğrencilerin kültür derslerinin yanında meslek derslerinin de olması ve derslere fazla odaklanmalarından dolayı kendilerinde oluşan stresi atmak ve fazla enerjiyi harcamak için ailelerin fiziksel aktivitelere katılımlarını daha fazla desteklemekte olduğu şeklinde düşünülmektedir. Arkadaş çevre alt boyutunda spor lisesi ile tüm gruplar arasında ve fen lisesi ile imam hatip, meslek lisesi grupları arasından farklılığın kaynaklandığı ve fen lisesi öğrencilerinin puan ortalamalarının daha düşük, spor lisesi öğrencilerinin ise en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencileri puan ortalamalarının en yüksek çıkmasının sebebi; spor lisesindeki öğrencilerin arkadaş çevresindeki kişiler, spora olan yatkınlıklarının üst seviyede olduklarını bildikleri ve öğrencilerin fiziksel aktivite yapmak yerine arkadaşları tarafından başka etkinliklerde bulunmaya teşvik edilmesinden dolayı puan ortalamalarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Fen lisesi öğrencilerinin ise FA katılım engelleri puanlarının düşük çıkmasının sebebi; salgın sebebiyle sokağa çıkma yasağı uygulanması nedeniyle öğrencilerin evde kalma mecburiyetleri olduğundan yeterince ders çalıştıkları ve evde sıkıldıklarından arkadaş çevreleri tarafından fiziksel aktivitelere katılımlarının arttığı söylenebilir. Okul alt boyutunda farklılığın spor lisesi ile tüm gruplar arasında ve meslek lisesi ile anadolu, fen ve imam hatip lisesi grupları arasından kaynaklandığı ve imam hatip lisesi öğrencilerinin puan ortalamalarının daha düşük, spor lisesindeki öğrencilerin ise en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Salgından dolayı uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle spor lisesi öğrencilerinin tam zamanlı olarak kullanabildikleri spor salonunu kullanamamaları ayrıca spor lisesi öğrencilerinin beden eğitimi derslerinin de uzaktan eğitim yoluyla yapılmasının yüz yüze eğitime göre verimli olmadığı düşünülmektedir. Öte yandan öğrencilerin pratik olarak işlemesi gereken derslerini teorik olarak yapmalarının öğrencilerde motivasyon eksikliği, odaklanamama gibi problemlerin oluşmasından dolayı fiziksel aktivitelere katılım engellerinin yüksek seviyede olduğu söylenebilir. İmam hatip lisesinde ise katılım engellerinin en düşük seviyede olmasının nedeni, yüz yüze eğitim sürecindeyken derslerin 9. sınıf harcindeki sınıflarda 1 ders saati olması nedeniyle verimli bir şekilde beden eğitimi derslerinin işlenememesi uzaktan eğitim sürecinde de ders sürecinin ağırlıklı olarak teorik şekilde olmasının herhangi bir farklılığa neden olmadığı söylenebilir. Eğitim alt boyutunda anlamlı farklılığın spor lisesi ile tüm gruplar arasından ve meslek lisesi ile anadolu, fen, imam hatip grupları arasından ayrıca fen lisesi ile anadolu, imam hatip grupları arasından kaynaklandığı ve fen lisesi öğrencilerinin puan ortalamalarının daha düşük, spor lisesindeki öğrencilerin ise en

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni; birçok öğrencinin belirli bir spor kültüründen gelerek spor lisesi öğrenim hayatına başladıkları, bu eğitimle fiziksel aktivite ve spor konusundaki eğitim anlamındaki beklentilerini karşılayamadıklarından dolayı FA katılım engellerinin yüksek olduğu söylenebilir. Fen lisesi öğrencilerinin ise, derslerine düzenli bir şekilde çalıştıklarından dolayı fiziksel aktivite yapmaya zaman ayırdıkları bu sayede stresten uzak bir şekilde hem ders hem de spor yapmayı rahat bir şekilde sürdürdükleri söylenebilir. Tesis kulüp alt boyutunda anlamlı farklılığın spor lisesi ile anadolu, fen, imam hatip lisesi grupları arasından kaynaklandığı ve yine fen lisesi öğrencilerinin puan ortalamalarının daha düşük, spor lisesindeki öğrencilerin ise en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak; spor lisesi öğrencilerinin yoğun katılım gösterdiği düşünülen spor tesislerinin, salgından dolayı sınırlı sayıda kişi alması ve dolayısıyla spor lisesi öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım engeline tesis kulüp alt boyutunun yüksek puan ortalamalarına neden olduğu söylenebilir. Diğer yandan Konya'nın merkez ilçelerinde bulunan spor liselerinin, spor merkezlerine uzak olmasının öğrencilerin fiziksel aktivitede bulunamamasına neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca alan yazın incelendiğinde mevcut çalışma bulguları ile paralellik gösteren ve aksi yönde çalışmalar da mevcuttur. Doğan, (2021)²⁴, Akyol ve Akkaşoğlu, (2020)²⁵, İpek, (2019)²⁶ ve Kahraman ve ark. (2017)²³ tarafından gerçekleştirilen çalışmalar elde edilen bulguları desteklerken, bununla birlikte elde ettiğimiz sonuçların tersi yönde sınırlı çalışma Çavdar, (2019)²⁷ mevcuttur.

Lise öğrencilerinin akademik öz yeterlik ortalama puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılığa uğradığı tespit edilmiştir. Fen lisesi öğrencilerinin akademik öz yeterlik puanlarının en yüksek, meslek lisesi öğrencilerinin ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. İncelenen alan yazında mevcut araştırma bulgularının aksine akademik öz yeterlik ve okul türü arasında istatistiki olarak herhangi bir anlamlı farklılık olmadığına yönelik sınırlı çalışmalar Güldü, (2015)²⁸; İslam, (2016)²⁹ görülmekle birlikte yapılan çalışmaya benzer şekilde Ekinci, (2011)³⁰, de imam hatip lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerine göre akademik öz yeterlik düzeylerinin en düşük seviyede olduğunu bildirmektedir. Öte yandan fen lisesinde eğitim-öğretime devam eden öğrencilerin; liselere giriş sınavında yüksek puan alan öğrencilerden oluşması ve daha düzenli ders çalışmaları, dolayısıyla akademik öz yeterlik düzeylerinin yüksek olmasının bir nedeni olabilir. Ayrıca Pekdemir, (2015)³¹ ve Aksu, (2015)⁹ tarafından gerçekleştirilen ve lise öğrencilerinin akademik öz yeterlik puanlarının istatistiki olarak okul türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği yönündeki araştırma bulguları ile mevcut çalışma sonuçlarını desteklemektedir.

Genel olarak akademik öz yeterlik ve FA katılım engelleri alt boyutlarında görülen pozitif yönde ilişki, FA katılım engelleri fazla olan öğrencilerin akademik öz yeterlik düzeylerinin yüksek olmasına neden olduğu şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca sporla iç içe olan bireylerin akademik öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Arkadaş çevre ve akademik öz yeterlik düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki görülmesi de; FA katılım engelleri fazla olan arkadaş ortamının daha fazla ders çalışmaya odaklanarak sınavlardan daha yüksek not almaya çalıştıkları ve dolayısıyla akademik öz yeterlik seviyesinin de yüksek düzeyde olmasını sağladıkları şeklinde yorumlanabilir. Alan yazın incelendiğinde mevcut çalışma bulgularını destekleyen ve paralellik gösteren pek çok araştırma görülmüştür Allison ve ark. (1999)³², Bray, (2007)³³; Öte yandan yapılan çalışma sonuçlarının aksine Stutts, (2002)³⁴ ise herhangi bir ilişki olmadığını ifade etmiştir.

SONUÇ

Lise öğrencilerinin;

- Cinsiyet değişkenine göre; fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörler aile ve eğitim alt boyutu puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0.05$), toplam ölçek, okul, tesis kulüp, arkadaş çevre alt boyut puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0.05$) belirlenmiştir.
- Cinsiyet değişkenine göre; akademik öz yeterlik puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0.05$) belirlenmiştir.
- Okul türü değişkenine göre; fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörler toplam ölçek, aile, okul, tesis kulüp, eğitim, arkadaş çevre alt boyut puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0.05$) belirlenmiştir.
- Okul türü değişkenine göre; akademik öz yeterlik puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0.05$) belirlenmiştir.
- Fiziksel aktivite katılım engelleri faktörü ve alt boyutları ile akademik öz yeterlik ortalama puanları arasında toplam ölçek, aile, okul, tesis kulüp, eğitim alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Akademik öz yeterlik ve arkadaş çevre alt boyutunda ise yüksek düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki belirlenmiştir.

ÖNERİLER

- Çalışmada yer alan fiziksel aktivitelere katılım engellerine ilaveten okul puan türü gibi değişkenler eklenebilir. Ortaokul düzeyindeki öğrencilere de çalışmalar yapılabilir.
- Öğrencilere fiziksel aktivitelerin yapıldığı merkezlere okul idaresi ve öğretmenlerin işbirliğiyle, aileler bilgilendirilerek yönlendirmeler yapılabilir. Servis imkânı gibi kolaylıklar sağlanarak öğrencilerin FA katılım engellerinin azaltılması sağlanabilir.
- Salgın dönemi bittikten sonra bu çalışmanın tekrar yapılarak salgın ve salgın sonrası iki dönemin karşılaştırılması yapılabilir.
- Devlet okulları ve özel okul öğrencilerinin verileri karşılaştırmalı olarak ele alınabilir.
- Akademik öz yeterlik düzeyi düşük olan okullardaki öğrencilerin akademik öz yeterlik düzeylerini artırmak için çalışmalar yapılabilir.
- Fiziksel aktivite çeşitliliği ve haftalık fiziksel aktivite yapma süreleri de çalışmaya eklenebilir.
- Spor lisesi öğrencilerinin FA katılım engellerinin yüksek çıkmasından dolayı oradaki öğrencilerle görüşme tekniği uygulanarak engellerin daha detaylı bir şekilde analizi yapılabilir.
- Bu tür çalışmaların, ülkemizin başka bölgelerindeki illerde ve başka ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılarak FA katılım engelleri ve akademik öz yeterlik seviyeleri hakkında ulusal ve uluslararası alanda bilgi edinilebilir.

KAYNAKLAR

1. Bandura A. (1994). Self-efficacy. İçinde: Encyclopedia of human behavior. Ramachaudran VS. (Editör). NY: Academic Press.
2. Zimmerman BJ. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*. 25, 82-91.
3. Akbay SE. (2009). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı, akademik güdülenme, akademik öz yeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Üniversitesi. Mersin.
4. Jackson EL., Henderson KA. (1995). Gender-based analysis of leisure constraints. *Leisure Sciences*. 17(1), 31-51.
5. Akyol AGA., Bilgiç AGP., Ersoy G. (2008). Fiziksel aktivite, beslenme ve sağlıklı yaşam. 1.Baskı. Klasmat Matbaacılık. Ankara.
6. Özbek S. (2019). Lise öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılımını engelleyen faktörler ölçeğinin geliştirilmesi. Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kırıkkale.
7. Jerusalem M., Schwarzer R. (1981). Fragebogen zur erfassung von Selbstwirksamkeit. Skalen zur befindlichkeit und persoenlichkeit. Berlin Freie Universitaet. Institut fuer Psychologie.
8. Yılmaz M., Gürçay D., Ekici G. (2007). Akademik öz yeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33(33), 253-259.
9. Aksu N. (2015). Lise öğrencilerinin akademik öz yeterlik, sosyal ilişki unsurları ile suça eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
10. Arslan C., Mendeş B. (2002). Orta dereceli okullarda beden eğitimi dersine yönelik öğrencilerin ilgi ve tutumlarının araştırılması: Elazığ Örneği. *Ege Üniversitesi Performans Dergisi*. 8(1-2), 30-47.
11. Altuntaş M. (1995). Ortaöğretim gençliğinin sportif eğitim ve beklentileri: Trabzon ili uygulaması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
12. Robbins LB., Sikorskii A., Hamel LM., Wu TY., Wilbur J. (2009). Gender comparisons of perceived benefits of and barriers to physical activity in middle school youth. *Research in Nursing and Health*. 32(2), 163-176.
13. Nielsen G., Pfister G., Bo Andersen L. (2011). Gender differences in the daily physical activities of Danish school children. *European Physical Education Review*. 17(1), 69-90.
14. Bosna OŞ., Bayazıt B., Yılmaz O. (2017). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarına engel olan faktörlerin incelenmesi: Üsküdar Üniversitesi örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 13(2), 200-211.
15. Gümüş H., Alay ÖS., Karakılıç M. (2017). Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 15(1), 31-38.
16. Hudson S. (2000). The segmentation of potential tourists: Constraint differences between men and women. *Journal of Travel Research*. 38(4), 363-368.
17. Hampton NZ., Mason E. (2003). Learning disabilities, gender, sources of efficacy, self-efficacy beliefs, and academic achievement in high school students. *Journal of School Psychology*. 41(2), 101-112.

18. Kaya B., Dönmez C. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının üst düzeyli düşünme becerilerinin öğretimi ile ilgili öz yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 12(3), 107-122.
19. Mayall HJ. (2002). An exploratory/descriptive look at gender differences in technology self-efficacy and academic self-efficacy in the globaled project. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Connecticut. Connecticut.
20. Eryenen G. (2008). Öğretmen adaylarının hedef yönelimleri, akademik ve öğretmenlik öz yeterlikleri arasındaki ilişkiler ile bu değişkenlerin akademik başarının yordanmasındaki rolü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
21. Durdukoca ŞF. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*. 10(1), 69-77.
22. Johnson KF. (2011). The influence of school connectedness and academic self efficacy on self-reported norm related pro-social behavior. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pennsylvania State University. Pennsylvania.
23. Kahraman G., Çolak E., Bayazıt B., Yılmaz O. (2017). Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılmalarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 7(1), 28-40.
24. Doğan K. (2021). Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörler: Malatya örneği. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Malatya.
25. Akyol C., Akkaşoğlu S. (2020). Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 8(3), 2072-89.
26. İpek M. (2019). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen unsurların yaşam doyum düzeylerine etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman.
27. Çavdar Ç. (2019). Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Konya.
28. Güldü S. (2015). Liselerde okuyan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda okul metaforları, akademik öz yeterlik ve lise yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
29. İslam A. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği ile sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin akademik öz-yeterlik algılarının karşılaştırılması: Ordu örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
30. Ekinci E. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik öz yeterlik düzeyleri ve akademik erteleme davranışlarının öğrenilmiş çaresizlik düzeylerini yordama gücü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tokat.
31. Pekdemir Ü. (2015). Dokuz ve onuncu sınıf öğrencilerinin matematik başarıları ile matematik kaygıları, benlik saygıları, akademik öz yeterlik inançları ve otomatik düşünceleri arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.

32. Allison KR., Dwyer JJ., Makin S. (1999). Perceived barriers to physical activity among high school students. *Preventive Medicine*. 28(6), 608-615.
33. Bray SR. (2007). Self-efficacy for coping with barriers helps students stay physically active during transition to their first year at a university. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 78(2), 61-70.
34. Stutts WC. (2002). Physical activity determinants in adults: Perceived benefits, barriers, and self efficacy. *Aaohn Journal*. 50(11), 499-507.

